

În Antiohia, sub Dimitrian

Dumnezeiescul și sfântul Sinod local întrunit în Antiohia sub Dimitrian, Preasfințitul Episcop al acesteia, îl caterisește pe Novat ca pe unul ce este iubitor de păcat.

Căci în chip binecuvântat suntem urâți de către Novațian [[Noouατιανός]], care a tăiat în două Biserica și i-a atras pe unii dintre frați spre reaua credință [[ἀσέβεια]] și blasfemie; și care a adăugat cea mai necuvioasă învățătură despre Dumnezeu; și care aduce pâră mincinoasă [[συκοφαντέω]] despre preabunul Domnul nostru Iisus Hristos cum că ar fi nemilostiv; care, pe lângă toate acestea, tăgăduiește sfânta baie [a botezului]; și care răstoarnă credința și mărturisirea de până la el, iar pe Sfântul Duh Îl izgonește cu totul de la ei, chiar de-ar fi vreo nădejde ca El să rămână sau să Se întoarcă la ei.

Sinod la Roma, sub Ștefan

Din cartea sinodală

Dumnezeiescul și sfântul Sinod local, întrunit la Roma sub Sfântul Sfințit Mucenic și Papă Ștefan, îi afurisește pe cei care au încercat în chip necugetat la Sinodul din Africa să-i boteze din nou pe cei care vin la Biserica sobornicească, [întorcându-se] de la orice fel de erezie.

[[[Anii 256-258 de la Hristos]]]

Sinodul care a avut loc în timpul Preasfințitului Episcop al Cartaginei și Mucenic Ciprian

Ioan Zonaras

Acest Sinod este mai vechi decât toate sinoadele. Căci Sinodul din Antiohia Siriei, ținut împotriva lui Pavel din Samosata, care s-a întrunit în timpul Împăratului Aurelian, le precedă pe celelalte. Dar acesta este mai vechi și decât acela, dat fiind că marele Ciprian șia săvârșit cursa muceniei în timpul Împăratului Deciu, iar Aurelian a venit mult mai pe

urmă după Deciu. Căci după Deciu au stăpânit mulți împărați, după care s-a învrednicit de împărăție Aurelian. Așadar, este mai vechi decât toate. S-au adunat la acest [Sinod] către optzeci și patru de episcopi, pentru a cerceta dacă trebuie să fie botezați cei care se întorc din erezie și schismaticii, dacă vin la Biserica sobornicească [[καθολική ἐκκλησία]]. Un anume episcop, Iovian, i-a scris dumnezeiescului Ciprian cu privire la acest lucru, întrebându-l dacă unii ca aceștia trebuie botezați. Căci, în vremea aceea, și Novat a pus început ereziei celor numiți „Curați” [[καθαρός]], ajuns preot [[πρεσβύτερος]] al Bisericii romanilor, fiind, de bună seamă, schismatic, dar nu eretic, căci nu se deosebea de cei cu ortodoxă cugetare în privința dogmei, ci respingea pocăința celor care și-au supus grumajii și au jertfit [la idoli] în timpul prigoanelor, întrucât Corneliu, întâistătătorul de atunci al Bisericii romanilor, împreună cu episcopii de sub el, dezbătând problema, au căzut de acord prin vot să-i primească la pocăință și pe cei care au jertfit. Iar [pentru că] Novat nu renunța la împotrivirea lui, l-au excomunicat din Biserică și l-au afurisit ca pe un urător de frați. Iar acesta, după ce i-a luat de partea sa și pe alții care gândeau la fel, făcea cu de la sine putere [[καθ' ἑαυτόν]] adunări nelegiuite [[παρασύναξις]] și s-a făcut schismă în Biserică din pricina lui și a celor care se aflau în comuniune cu el. Așadar, când Iovian a întrebat despre schismatici și despreeretici, marele Ciprian și, împreună cu el, Sinodul i-au trimis lui [Iovian] și episcopilor dimpreună cu dânsul următoarea epistolă.

Epistola marelui Ciprian către Iovian și către episcopii dimpreună cu dânsul

Fiind noi în obștească adunare [[κοινοβούλιον]], iubiți frați, am citit scrisoarea trimisă de voi despre cei care cred că sunt botezați de cătreeretici sau schismatici [și] care vin [în cele din urmă] la Biserica sobornicească, care este una singură, în care suntem botezați și ne naștem din nou. Cu privire la aceștia, suntem încredințați că și voi înșivă, făcând acele lucruri, țineți statornicia Bisericii sobornicești. Totuși, pentru că sunteți în comuniune cu noi și ați vrut să cercetați despre acest lucru datorită iubirii obștești, noi nu [vă] înfățișăm o părere [[γνώμη]] nouă, nici una alcătuită acum, ci v-o împărtășim și v-o încredințăm spre însoțire [[συζύγνυμι]] pe cea cercetată [[δοκιμάζω]] în vechime de înaintașii noștri cu toată acrvia și grija și pe care noi am păzit-o cu strășnicie [[παρτηρέω]], rânduind și acum următorul lucru: ca, pururi păzind-o cu tărie și fără de poticnire, nimeni să nu poată să se boteze în afara Bisericii sobornicești, de vreme ce există un singur botez și se află

într-o singură Biserică sobornicească. Căci scris este: *Pe Mine, izvorul apei celei vii, M-au părăsit și și-au săpat puțuri sparte, care nu pot ține apă. Și iarăși zice Sfânta Scriptură, avertizând dinainte: De apa străină să vă țineți departe și din izvor străin să nu beți.* Trebuie dar ca apa să fie curățită și sfințită mai întâi de către preot [[ἱερεύς]], ca să poată șterge păcatele omului care se botează prin propriul său botez. Domnul vorbește și prin Proorocul Iezechiel: *Și vă voi stropi cu apă curată și vă voi curăți și vă voi da vouă inimă nouă și voi pune în voi duh nou* (Cum poate să curețe și să sfințească apa cel care este el însuși necurat și la care nu este Duhul Sfânt?). Dacă Domnul spune în *Numeri: Și toate lucrurile de care se va atinge cel necurat, necurate vor fi*, cum poate ca, botezând, să dea altuia iertarea păcatelor cel care nu poate să-și lepede propriile păcate în afara Bisericii? Dar și întrebarea însăși, cea pusă la botez, este martor al adevărului. Căci, spunând noi celui pe care-l cercetăm [pentru a primi botezul]: „Crezi că dobândești viața veșnică și iertarea păcatelor?”, nu spunem altceva decât că în Biserică sobornicească pot fi dăruite. Iar la eretici, unde nu este Biserică, este cu neputință să dobândească iertarea păcatelor; și, de aceea, apărătorii ereticilor sunt nevoiți fie să schimbe întrebarea, fie să dea dreptate adevărului, dacă nu cumva le atribuie și Biserică aceloră despre care susțin cu tărie că au botezul. Iar cel botezat e nevoie să fie și miruit, ca, primind mirungerea, să se facă părtaș al lui Hristos. Ereticul însă, neavând nici altar [[θυσιαστήριον]], nici Biserică, nu poate să sfințească untdelemnul; de aceea, la eretici nu poate să existe în niciun chip mirungere [[χρίσμα]]. Căci ne este limpede că la ei untdelemnul nu poate fi nicicum sfințit în vederea Euharistiei [[εὐχαριστία]]. Căci suntem datori să știm și să nu fim neștiutori, că scris este: *Untdelemnul păcătoșului să nu ungi capul Meu.* Aceasta a arătat-o odinioară și Duhul Sfânt, în *Psalmi*, ca nu cumva cineva, căruia i-a fost luată urma [[ἐξιχνιάζω]] și a fost abătut de la calea cea dreaptă, să fie uns la eretici, vrăjmașii lui Hristos. Cum să se roage pentru cel care se botează unul care nu este preot, ci fur de cele sfinte [[ἱερόσυλος]] și păcătos, de vreme ce zice Scriptura că: *Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși, ci, dacă este cineva cinstitor de Dumnezeu[[θεοσεβής]] și face voia Lui, pe acela îl ascultă?* Prin Sfânta Biserică înțelegem iertarea păcatelor. Cine poate da tocmai acel lucru pe care nu-l are? Sau cum poate să lucreze cele duhovnicești cel care L-a alungat pe Duhul Sfânt? De aceea trebuie să se și înnoiască cel care vine la Biserică, pentru a se sfinți înăuntru prin cele sfinte. Căci scris este: *Fiți sfinți precum Eu sunt sfânt*, zice Domnul, ca și cel ce este

amăgit în înșelare să se lepede și de aceasta la botezul cel adevărat al Bisericii, ca unul care, om fiind, venind la Dumnezeu și căutând un preot, aflat în înșelare, cade în fața unui fur de cele sfinte. Căci a-i încuviința pe cei botezați de eretici și de schismatici înseamnă a recunoaște ca valid[[δοκιμάζω]] botezul lor. Căci nu poate fi valid în parte. Dacă a putut să boteze, are putere și să-L dea pe Duhul Sfânt. Dacă nu a putut [să-L dea] pe Duhul Sfânt, fiindcă, fiind în afara [Bisericii], nu are, nu poate să-l boteze pe cel care vine [după el], fiindcă este un singur botez și un singur Duh Sfânt și o singură Biserică, întemeiată ca unitate de Hristos, Domnul nostru, pe cuvintele lui Petru de la început. Și de aceea cele făcute de către aceștia, fiind mincinoase și deșarte, sunt toate de lepădat[[ἀδόκιμος]], căci nici nu poate fi primit și lăudat de Dumnezeu vreun lucru dintre cele făcute de cei pe care Domnul îi numește în Evangheliile vrăjmași și dușmani ai Lui: *Cel care nu este cu Mine este împotriva Mea și cel care nu adună cu Mine risipește.* Și fericitul Apostol Ioan, ținând poruncile Domnului, a scris la vedere[[προγράφων]] în *Epistolă: Ați auzit că vine antihristul, iar acum mulți antihriști au venit, de unde cunoaștem că este ceasul de pe urmă. Dintre noi au ieșit, dar nu erau cu noi.* De aceea, și noi trebuie să înțelegem și să ne gândim că vrăjmașii lui Hristos și cei numiți antihriști nu ar putea fi în stare să dea harul Domnului. Și de aceea noi, cu Domnul fiind și ținând unitatea Domnului și fiind dăruți, după vrednicia Lui, cu preoția [[ιερατεία]] Lui în Biserică, pe care o slujim, toate cele pe care le fac cei care I se împotrivesc, adică vrăjmașii și antihriștii, noi datori suntem să le lepădăm, să le îndepărtăm și să le azvârlim de la noi și să le socotim ca spurcate, iar celor care vin din înșelare și din strâmbătate către cunoașterea credinței adevărate a Bisericii, să le încredințăm cu totul taina puterii dumnezeiești și a unității și a credinței și a adevărului.

ZONARAS. Această epistolă rânduiește ca cei botezați de eretici sau de schismatici, dacă vin la Biserica Sobornicească, să fie botezați o dată pentru totdeauna și își construiește argumentația pe baza a diferite silogisme[[ἐνθύμημα]] și mărturii și citate scripturistice [[γραφικὸν ῥητόν]]. Dar cel de-al doilea Sinod Ecumenic, în al șaptelea canon, poruncește ca nu toți cei care se întorc de la erezii să fie botezați din nou, ci socotește [[ἀπαριθμέω]] că [Biserica] trebuie să-i primească pe cei care, fiecare în parte, se leapădă în scris și aruncă anatema atât asupra propriei erezii cât și asupra oricărei [învățături] care nu judecă precum judecă Sfânta și Soborniceasca și Apostoleasca Biserică a lui

Dumnezeu, pecetluindu-i, adică ungându-i cu Sfântul Mir. Iar pe toți ceilalți, dintre care pe unii îi indică și după nume, hotărăște să fie botezați, primindu-i ca elini. De bună seamă, acest canon a avut caracter local. De aceea se pare că această rânduială nu a fost primită de către Sfinții Părinți de mai târziu. Prin urmare, întrucât cele două Sinoade introduc în acest capitol [hotărâri] contrare, au trecut hotărârile celui de-al doilea Sinod, și pentru că a avut loc mai târziu, și pentru că [este] ecumenic, la care, fără îndoială, s-au adunat de la toate tronurile patriarhale, fie înșiși patriarhii, fie locuitori [ai lor]. Iar că acest canon nu a fost primit de către toți Sfinții Părinți se arată și din cel de-al doilea canon al Sinodului numit al șaselea, care a avut loc în Sala Cupolei. Căci Sfinții Părinți ai acestui Sinod, făcând numărătoarea[[ὁπαρίθμησις]] canoanelor care trebuie să aibă autoritate, vorbesc despre acest canon folosind chiar următoarele cuvinte: „Încă și canonul statornicit de Ciprian, care a fost Arhiepiscop al Țării Africii și Mucenic, precum și de Sinodul din timpul său, care a fost în vigoare [numai] în locurile întâistătorilor [pomeniți mai înainte] și numai potrivit obiceiului transmis lor. Așadar, de aici se arată că încă de la început acest canon nu era la toți în vigoare. Deci, acesta este [conținutul] epistolei; iar părerile exprimate în dezbaterea[[διάσκεψις]] comună de către fiecare dintre cei adunați la Sinod sunt după cum urmează, pe scurt.

Ciprian a zis:

Ați auzit, iubiți confrăți episcopi[[συνεπίσκοπος]], ce mi-a scris Iovian cel dimpreună episcop cu noi, dorind să primească un sfat de la umila mea pricepere cu privire la necuviosul și nelegiuitul botez al ereticilor, precum și ce i-am răspuns eu, învățându-l ceea ce o dată și de două ori și adeseori am hotărât – că ereticii care se apropie de Biserică trebuie să se boteze cu botez și să se sfințească. Iar după aceea v-au fost citite și alte scrisori de la Iovian, prin care, potrivit cucernicului [[εὐσεβής]] său răspuns, nu numai că a fost de acord cu noi, ci ne-a și mulțumit pentru cunoașterea adevărului; așadar, rămâne ca fiecare dintre voi să spună despre aceasta ceea ce cugetă, fără ca cineva să fie judecat de voi în această privință, nici dacă ar gândi contrariul, și fără să fie excomunicat. Căci nici nu se așază careva pe sine episcop, nici nu-i [poate] împinge cu de-a sila pe confrății lui episcopi să-l urmeze, dintr-o tiranică încăpățănare, de vreme ce fiecare episcop în parte are putere să facă în mod liber cele pe care le gândește. Căci, precum el însuși nu poate să

judece pe altul, tot așa nici el nu poate fi judecat de altul. Căci cu toții așteptăm judecata Domnului nostru Iisus Hristos, singurul Care are putere să așeze episcopi în Biserica Sa și să cerceteze și să judece fapta fiecăruia în parte.

Caecilius Liberarius a zis:

Eu știu un singur botez, într-o singură Biserică, și nicăieri în afara Bisericii. Căci unde este botezul cel unic, [acolo] este cu adevărat și nădejdea adevărului, și credința. Căci astfel stă scris: *o singură credință, un singur botez*. Căci nu la eretici, la care nu este nicio credință și nicio nădejde, unde toate sunt mincinoase, unde cel îndrăcit exorcizează, cere taina cel a cărui gură vorbește lucruri aducătoare de moarte și otrăvitoare; iar cel necredincios dă credință, cel păcătos dă iertarea păcatelor; antihristul botează în numele lui Hristos, cel mort făgăduiește viață; cel străin de pace dăruiește pace, cel hulitor Îl invocă pe Dumnezeu, cel necuvios are preoție, furul de cele sfinte pune înaintea altarului, slujitorul diavolului îi aduce jertfă lui Dumnezeu. Să spună cei care îi apără că toate cele despre eretici sunt minciuni! Iată cu cine este silită Biserica să se învoiască, ca să se împărtășească laolaltă cu unii ca aceștia, fără botez și fără iertarea păcatelor. De aceea, fraților, trebuie să fugim și să ne ferim și să ne ținem departe de la astfel de păcate și să păstrăm botezul cel unu, dăruit numai în Biserica lui Dumnezeu.